

ژيانی پوژانه

خانوو له ناوچهی خودا

خانوی کرئ

کاتیک له ریگهی نهمه په کگرتووه کانه مه و مک پنا بهر دهگه پته فینلاند، خوت و خیزانه کهت مافی خانوی کرئان ههیه. قهبارهی خانوو مکو ژمارهی ژوروه کانی په یوه نده به ژمارهی دانیشتونانه که یوه، به لام به گشتی که سه سه سره که یه کان له خانوی کریدا و مک په کن.

به گشتی له خانوی کریدا چیشخانه، هؤل، ژوروی نووستن، پیشی مال (دالان) همام و تهوالت ههیه. له چیشخانه دا هه ندی دؤلاب، بهلو عه، مه خسهل بؤ شورینی که لوپهل، له گهل ته باخ و فرن بؤ ناماده کردنی خواردن ههیه. ههروه ها سه لاجه ههیه و له هه ندی حالتهی تابه تیشدا مه کینهی شورین (غه ساله ی) قاب شتن ههیه.

له ژوروی نووستن و دالاندا هه ندی دؤلاب هه ن بؤ هه لگرتنی که لوپهل. له تهوالتی فینلاندادا جیگهی دانیشتنی تهوالت و ده ستشور ههیه. ههروه ها له همامیشدا دوش و زیراب هه ن.

به گشتی له خانوودا که مکردنی ناومندی ههیه، که خانووه که له سه رمادا به که رمی ده هیلتیه مه. له هه موو ژورو کدا ده توانیت ناسته که ی دستکاری که میت.

گرینهستی (عهدی) خانوو

به گشتی شارهوانی خانوی کرئ دابین دهکات، به لام هه ندی جار ده زگایه که یا خود که سی تابه تیش خاوه ن خانوو. خاوه نی خانوو که و کرچیبه که گرینهستی (عهدی) خانوو که نیمزا ده کن، که تیبدا نامازه به نرخی کرئ که کاتی دانی کرئ که دراوه. گرینهسته که هه ردوولا ده به ستیه مه که پابه ندی ناوه روکی ریکه تته که بن.

به گشتی خانوی کرئ بی نه شیا دهریت به کرئ، بویه ده توانیت بهو شیوه یه ی پنت خوشه و بؤ خیزانه که به گشتی گونجاوه، نه شیا بؤ ماله که دابنیت.

وهسله کان

کرئی خانوو که مانگانه راستهوخو دهریت به خاوه ن خانوو که له ریگهی ژمارهی بانکه مه. نه دانی کرئ خانوو، ده بیته هوی هه لو ه شانده ی گرینهستی خانوو که.

به جیا له کرئ، زور جار پاره ی ئویش داوا ده کن، که زوریه که ی ده که یته سه ر ژمارهی دانیشتونانی ماله که. پاره ی ئاو، به کار هینانی ئاو به شیوه یه کی گونجاو دابین دهکات. به کار هینانی ئوی زوری زیاده، به جیا وهسل دهنیرن.

همروهه کرچی دهبیت خوی گریهستی کارهبا لهگهل بهرهمهپنهریکی کارهبادا بکات. وهسلئی کارهبا یان مانگانه یاخود له سائیکدا چوار جار دهریت، له ریگهی ژماره بانکییهوه. زوری وهسلئی کارهباکه کهوتوته سهر بهکارهینانی کارهبا له مالهکهدا. گرنکه که چاودیری بهکارهینانی ناو و کارهبا بکهیت، چونکه لهسهر بهکارهینانی زیاده پارهی زیاتر دهبیت بدریت.

ریسای زهت و رهت

به گشتی پهنابهران که له ریگهی نهتموه بهکگر تومکانوه دهگهن، لهگهل خیزانهکانیان له بینادا خانووی کرئیان پی دهریت. بیناکان به کومهل سهر به کومپانیهایکی خانوو بهرن. هموو دانیشتوویهکی سهر به کومپانیهاکه پیویسته پابهندی ریساکانی کومپانیهاکه بیت. بی دهنگی له مالهکان و بیناکاندا له نیوان کاترمیر ۱۰ ی شهو تا ۷ ی بهاننیه. شوینی جلتورینی گشتی دانیشتوانان به پیی شو کاتانهی جزوی دهکبیت، دهوانیت بهکاری بهینیت. ئوتومیل له پارکی تاییهتی خویدا پارک دهکرتیت. همروهه دانیشتوانان دهبیت پاک و خاوینی ژینگه رابگرن و زبلهکان جیا بکهتموه. لهسهر پابهندنهویون به ریساکان، درواسیکان شکات له بهریوهبری کومپانیهای خانووهکه دهکن.

زبلهکان

خاوین راگرتتی ناوچهی کومپانیهای خانووهکه، نهرکی هموو دانیشتوانانه. هموو زبلهکان و کیسهی زبلهکان دهبیت ببریته شو خانهی زبلانهی که بوی تهرخانکراوه. له باخچی هموو بینابهک تنهکهی زبل هیه، که دانیشتوانان زبلهکانیانی تیدا فرئ دهن. له هندی کومپانیهای خانوودا زبلدانی گموره هیه بو زبل جیاواز. واته دانیشتوانان دهبیت زبلهکان به جیا فری بدن، بو شوهی بچنه زبلدانی دروستهوه. به گشتی زبلدانهکان بو کاغز، کارتون و خواردهمینی جیاوازن. له هندی کومپانیهای خانوودا بو شوشهو ناسنیش زبلدانی تاییهت هیه. باقی زبلهکانی تر دهکرتنه زبلدانی تیکهلهوه.

سهرپهرشتیاری خانوو

هموو کومپانیهایکی خانوو خزمهتگوزاری تاییهتی راگرتتی خزمهتی خوی هیه. کاتیک که بو نمونه بهلوعهی مال، زیران یان پاتری گهرمکهوه پیویستی به چاک کردنهوه بو، پهوهندی پیوه دهکرتیت. نهگهر بو نمونه له خانووهکهدا ههستت به روودانی ناو کرد، دهبیت دهست بهجی پهوهندی به کومپانیهای راگرتتی خزمهتموه بکهیت. همروهه که له خانووی کریدا شتیک دهشکیت، دهبیت خاوهن خانووهکهی لی ناگادار بکرتنهوه. خاوهن خانووهکه نهرکیهتی، که کهرسهکه چاک بکاتوهه یاخود دانیهکی نوئ بهیننیه جیگهی، وهک سهلاجه، تهباخ یان بهلوعه. نهگهر هۆکاری خرابوونهکه له بهکارهینهرهکهدا بو، نهوا رهنگه پیویست بکات که خوی پارمکهی بدات.

بازار و جموجول له شارددا

فروشگا

له هموو شاریکی فینلاندا، لانی کمه یک، به گشتی دوو فروشگا هیه. به گشتی فینلاندهییهکان خواردن و پنداویستی تری ناو مال له فروشگا گهرمکان (مارکیت) و بازارمکان دهکرن. له بینای فروشگهکاندا (مول) جل و بهرگ و پیلاویش هیه. له نیوان نرخه بازارمکاندا جیاوازی هیه. نهوانهی زیاتر له شارمکهدا ژیاون، شهرهزاییان هیه.

کاتیگ دمجیته ناو بازارهکه، یان عسرهبانه یان سهبته لهگهمل خوت همدهگریت، تا ئه شتانهی دتهوئیت تیی دهکمهیت. له فرۆشگاکاندا کالاً جیاواز مکان بهش بهش جیاکراونهتموه. سهوزه و میوه، ئهوهندی بتهوئیت، خوت همدهگریت و دهیکهته کیسهی نابلون یان کاغز موه. کیسهکه دمخریته سر قاپانهکه و پاشان دست دهئیت بهو ژمارهیهی بو کالاکه دیاری کراوه. نرخهکهی پرنهت دهئیت. نرخهکه دمهئیت له کیسهکه. سهمون خوت له بهشی خوی هملی دمهگریت. گوشت و ماسی دیاری دهکمهیت و به فرۆشیارمهکه دهئیت پینت بدات. دمهگریت له فرۆشگاکاندا پینلاو و جلوهرگیش ههئیت، که نرخیان لهسهره. لهسهر کاسهکه پارهی کالاکان دمهئیت، یان به دهستی یان به کارتی بانک. له دوکانه فینلاندهکاندا کرپارهکه خوی شتهکان دمخاته کیسهوه.

له شاره گهورمکان و شاروچکه مامناوهندیهکان فرۆشگای بیانییهکانیش ههیه، که بهشیک له خوراک و لاتان و کلهتوری تر دست دهکمهئیت، دهرهئتی بهنامادهکردنی خوراکیکی ناشنا به خوت ژیانیکی ئاسودهترت پی دمهات له فینلانده. دهربارهی ئهم جوهره فرۆشگایانه له شاروچکهکهک یان شاروچکهی تهئیشتهت پرسیار بکه.

له زور فرۆشگادا هاوکات پۆستیش ههیه، که دتهوانیت لئوهی پۆست و پاکهت بنیریت و نامه و پاکهت، که پۆت نیردراوه، وهرگریت. له شار و شاروچکه گهورمکان ئوفیسی تاییهت به پۆست به جیا ههیه.

مهیدان (بازار)

له ناوهندی شار و شاروچکه مامناوهندیهکان مهیدان ههیه، که لهوئ دتهوانیت سهوزواتی تازه، میوه، ماریا و ماسی بکریت و لهگهمل ناشنایانت کات بهسهر بهریت به دم قاومه. مهیدانهکان له بههار تا پایز کراوهن و زستانان به هوی سهرماره دادمخرین.

بازاری کونه

له سالانی رابردودا کرین و فرۆشتنی کالای بهکارهاتوو له فینلانده زیادی کردوه. له بازاری کونه (دهستی دووم) چهئین کالای باش و شایه به بهکارهئینان هه، و مک جل و بهرگی مندال و گهوره، ئهشیا مأل و یاری مندالان. به تاییهتی جلی مندالان، که تهئها بو ماوهیهکی کم بهکارهاتوو، زور ههیه. سهرهتا ناشنای بازارمهکانی کونهی ناوچهکهت به، پیش ئهوهی شتی نوئ بکریت. به کرینی ئهشیا له دهستی دوو، پارهیکی باش دهگهریتهوه بو خیزانهکه.

تهلهفونی دهستی

له فینلانده ههموو هاوئاتیان، مندالان، لاوان، گهورهسالان و به تهمنان، تلهفونی دهستی بهکاردههئین. دتهوانیت له دوکانی نزیکتان (کیوسکی R) له پینشدا پاره بهدیت و سیم کارت بکریت و بهکاری بهئینیت، یان له هیلکی تلهفون سیم کارت بهئینیت و مانگانه پارمهکی بهدیت.

ئهکاونتی بانک و کارتی بانک

ھەموو گھورسالئىكى بىئى پىئويستە ژمارە بانكى خۇى بىكاتەو، لە بانكى شارەكەى خۇى يان شارەوچكەى نىزىكى. ژمارە بانك بە ھەرىزەى فەرمى داوا دەكرىت. مەرجەكانى ھەرىزەكە برىتئىيە لە پاسپورت، مۇلەتى نىشئەجئ، تۆماركردى ناو لە شارەوانىيەكەدا. پاش ئەوھى ژمارە بانكىيەكەت كردهو، كارتى بانك وەردەگرىت، كە دەئوانىت لە بانكى ئۆتۆماتىك پارەى لئ دەربەئنىت و دەئوانىت لە فرۆشگاكانىش شئى پئ بكرىت. كۆدى كارتەكەت لەبەر بكة، كە چوار ژمارەىيە و بانكەكەت پئت دەدا.

لە ناوئەدى ھەموو شارئىك و مۇلئىك بانكى ئۆتۆماتىك ھەىيە. لە رىگەى ئەم بانكە ئۆتۆماتىكەو دەئوانىت پارەى دەستى بە ئورؤ، كە پارەى فەرمى فىنلان و چەندىن ولاتى ترى ئەوروپايە، رابكىشئىت. بانكى ئۆتۆماتىك ئامىرئىكى كۆمپىتەرى بچوكە. تەنھا لە رىگەى كۆدەكەو بەكار دەھىندرىت. كۆدەكە دەدرئت لە ئامىرەكە و پاشان دەئوانىت پارە رابكىشئىت. زۆر گرنگە كە ئاگادارى كۆدەكەت و كارتەكەت بىت، كە بزىر نەبئت.

بە زۆرى لە فىنلان لە رىگەى كارتەو پارە دەدرئت. لە فرۆشگاكاندا ئامىرئىكى بچوك ھەىيە، كە كارتەكەى لەسەر دادەئنىت و پاشان كۆدەكە لئ دەدەىت. راستەوخۇ ئەو برە پارەىيە لە بانكەكەت كەم دەبئتەو. بەلام دەئوانىت ئەو شئانەى دەىكرىت بە دەستئىش پارەكەى بدەىت.

ھاتووچۆى گشتى

لە فىنلان زۆر كەس ئۆتۆمىئىلى تايبەتى خۇبانىان ھەىيە، بەلام بەكار ھىئانى ھاتووچۆى گشتىيەكان زۆرن. ھاتووچۆ گشتىيەكان برىئىن لە پاسى ناو شار، شەمەندەفەرى ناو شار و شەمەندەفەرى بچووكى ناو شار (راتىكا). لە پايتەخت شەمەندەفەرى ژىر زەوئىش، واتە مئىترؤ ھەىيە. بۆ سەفەرى درىزئىش پاس و شەمەندەفەر ھەىيە. بە گشتى ھاتووچۆ بە ئامرازە گشتىيەكان ھەرزانتەرە تا ئۆتۆمىئىلى تايبەت.

پاس

لەو نىشانانەى بۆ پاس ديارىكراو ھەك ئىزگە، چاوروانى پاسەكانى ناو شار دەكەىت. لەوئىدا پاسەكان دەوئستى بۆ سەرخستنى نەفەرەكان. كاتئىك پاسەكە نىزىك دەبئتەو، نىشانەى پىشان دەدەىت، تا بوئستئىت. لە زۆر شاردا، بلىتى پاس ھەك كارت دەكرئت، كە پىش و مخت پارەى تئ دەكرئت. ئەگەر كارتت نەبئت، ئەوا لە ناو پاسەكەدا بە پارەى دەستى بلىت دەكرىت.

پاسەكانى سەفەرى دوور لە ھەندئ ئىزگە و ناوئەدى سەرمكى شارەكە نەفەر ھەلدەگرن. بە گشتى لە سەفەرى درىزدا نرخی بلىتەكە ھەرزانتەرە، ئەگەر پىش و مخت بىكرىت.

شەمەندەفەر

لە فىنلان ھىئى ئاسنى دەولەت ھەىيە. شەمەندەفەرەكان لە زۆر جىگەى فراواندا لە فىنلان ھاتووچۆ دەكەن. لە ناوخۇى شارەكاندا شەمەندەفەر ھەن. شەمەندەفەرەكان تەنھا لە مەركەزى ھىئى ئاسنىن دەوئستى و تەنھا لەوئ دەئوانىت سەركەوئىت و دابەزىت و بە گشتئىش ھەر لەوئ بلىت دەكرىت. بەلام دەئوانىت لە شەمەندەفەرەكەش يان لە ئىنتەرنئىت بلىت بىكرىت.

پايسكىل

له فينلاند پايسكيل زور بهكار دههيندرت. زور كس هاتوچوى قوتابخانهى بان كارى به پايسكيل دهكات. پايسكيلهكان لهو جيگايانه دادهنرئين، كه بويان دياريكراوه. له پايسكيل ليخوريندا گرنه ريساكانى هاتوچو لهبرچاو بگريت و كلوى پايسكيل بهكار بهينيت. پايسكيلسوار دهبيت ناگادارى پيادهرؤكان بيت و نهوانهى هيلى پهرينهوه بهكار دههينن.

جگه ره كيشان

جگه ره كيشان له هممو جيگه گشتيهكاندا، له فروكهخانه، نيزگهى هيلى ناسن، نيزگهى سههكى پاس، له ناو پاس، له ناو شهمندهفهر، له ناو فروكه، له قومخانه، له قوتابخانه، له فرمانگهكان، له بيناكان، له كزبوننهوكان له شوينهكانى تر به ياسا قهدهغه كراوه. له جيگه گشتيهكان شويى تاييهت به جگه ره كيشان دياريكراوه و به شيوهيكى ديار نيشان كراون. پاشماوهى جگه ره لهو جيگايهدا فرئ دهرئين، كه بوى دياريكراوه.